

БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

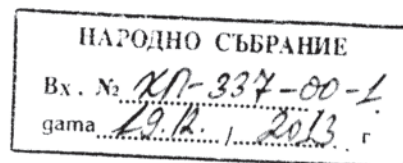
СВ. СИНОД

№ 1234

19 DEC 2013 20 г.

СОФИЯ

Тел.: 987 56 11

ДО
Г-Н ЧЕТИН КАЗАК,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ
42-то НАРОДНО СЪБРАНИЕ
СОФИЯ

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Приложено Ви изпращаме Изявление и Становище на Св. Синод на Българската православна църква – Българска Патриаршия във връзка с внесен Законопроект за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията от г-н Димитър Дъбов, г-н Пламен Славов и г-жа Татяна Буруджиева.

Приложение: по текста.

С уважение,

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СВ. СИНОД

ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ

СТАНОВИЩЕ
НА СВ. СИНОД НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА –
БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията, внесен от народните представители Д. Дъбов, Пл. Славов и Т. Буруджиева

Св. Синод намира за необходимо да представи становище по внесения законопроект и да развие аргументи в подкрепа на принципната си позиция, изразена в изявлението му от 16.12.2013 г.

I. Общи бележки:

1. Представеният Законопроект за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията на народните представители г-н Дъбов, г-н Славов и г-жа Буруджиева е с предметен обхват - изключване на храмове и молитвени домове, недвижими културни ценности в режим на публична собственост, от реституционното действие на разпоредбата на § 5 от ПЗР на ЗВ. По този начин се създава опасност *от преуреждане на висящите реституционни производства чрез допълнение на § 5, ал.1 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗВ.*

2. Законопроектът на народните представители г-н Дъбов, г-н Славов и г-жа Буруджиева е в противоречие с философията на действащия Закон за вероизповеданията.

Параграф 5 е действаща норма от преди повече от 10 години, която осигури реституцията на имотите на вероизповеданията. По този параграф вероизповеданията са възстановили част от собствеността си, а спрямо други имоти са налице висящи производства – административни и съдебни.

3. Законопроектът на г-н Дъбов, г-н Славов и г-жа Буруджиева нарушава общия правен принцип, че новият по време закон не може да преурежда висящи правоотношения и по-конкретно, когато става реч за абсолютни субективни материални права, каквото е правото на собственост.

4. Законопроектът е противоконституционен, поради противоречие с чл. 17, ал. 1 от Конституцията, отнемайки възможността на вероизповеданията да възстановят собствеността върху одържавените им имоти по силата на действащата норма на §. 5 . Тъй като обект на законопроекта са именно местата за богослужение, се нарушават и конституционните норми на чл.13 .

5. По отношение на частната собственост, каквато е и тази на вероизповеданията, е приложим чл.1 на Протокол № 1 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи, както и чл. 17 от Хартата на основните права на ЕС. Цитираните норми на международното право и на правото на ЕС се нарушават чрез приемане на норми относно правото на собственост, които го преуреждат в рестриктивна посока. По този начин се нарушават принципите на правна сигурност и предвидимост по отношение на фундаменталното абсолютно субективно право на собственост.

Съдебната практика на Европейския съд по правата на човека в тази материя е категорична и последователна. Няма никакво съмнение в случай, че такъв законопроект бъде приет, преуреждайки висящи материални правоотношения, които са предмет на съдебни производства, засегнатите субекти след изчерпване на националните средства за защита, ще потърсят защитата си пред Европейския съд по правата на човека. Резултатът е предизвестен.

6. Законопроектът на г-н Дъбов и група народни представители поставя въпроси, които излизат извън предметния обхват на ЗВ и попадат в предметния обхват на Закона за държавната собственост, Закона за общинската собственост, Закона за културното наследство и други действащи закони, в които поставените въпроси имат своя правна уредба.

7. Философията на представения законопроект е в противоречие с философията и основните принципни положения на ЗИД на ЗВ на г-н Михаил Миков и група народни представители. Последният има съвършено различна философия, развита подробно в мотивите. Смисълът на неговите разпоредби е установяване на закрила на реституентите и постигане на историческа справедливост.

II. Конкретни бележки

Аргументите на Св. Синод да не подкрепи, внесения Законопроект на народните представители г-н Дъбов, г-н Славов и г-жа Буруджиева се изразяват в следното:

1. Предложеното допълнение очертава обекти, които се изключват от реституционното действие на § 5, ал.1 от ПЗР ЗВ и се достига като резултат до преуреждане на висящите реституционни производства, както бе споменато.

Изброяването на имотите не е изчерпателно. Техен общ обединителен белег е предложеният *общ критерий*, че се намират в режим на публична държавна или общинска собственост. Този белег, изключващ възможността за възстановяване на собствеността, е отдавна известен на реституционното законодателство. Той е изрично уреден като пречка за реституцията в Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти /чл.2/, който е приет в изпълнение на Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти.

Законът за държавната собственост, в чл. 7, ал. 4 и Законът за общинската собственост, в чл. 7, ал. 4 също разпореждат, че когато имотите се намират в режим на публична държавна или съответно общинска собственост, това е пречка за тяхното реститутиране. В този смисъл законопроекта на г-н Дъбов и група народни представители повтаря добре известни и отдавна прогласени от действащото законодателство правни положения, чието систематично място не е в ЗВ.

Подчертаваме, че в цитирания § 5, ал. 5 от ПЗР на ЗВ е изрично визиран Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти, където въпросът за публичната държавна и общинска собственост като пречка за реституция бе уреден още през 1997 г.

Следователно предложеният законопроект не казва нещо ново, а би имал като резултат, ако бъде приет, нормативен плеоназъм. **Най-сериозният негативен резултат е преуреждане на висящите реституционни процедури и съдебни производства, което е абсолютно неприемливо и противоконституционно.**

2. Законопроектът на г-н Дъбов, г-н Славов и г-жа Буруджиева внася в преходните и заключителни разпоредби големия правен въпрос за публичната държавна и общинска собственост в разглежданата материя. Но в ПЗР на ЗВ, както бе споменато, не е систематичното място на този съществен въпрос. Не случайно законопроекта на г-н Миков не предлага уреждането на въпроси, които са извън предметния обхват на ЗВ, каквито са повдигнатите въпроси относно публичната собственост на недвижими културни ценности.

3. В обществената дискусия „за” и „против” законопроекта на г-н Миков не се изтъкнаха сериозни правни аргументи, че с него се засяга режима на недвижимите културни ценности, били те в публична или в частна собственост.

Аргументите „за” се съдържат в законодателството. Според чл. 2, ал. 3 от ЗКН, културните ценности могат да принадлежат на държавата, общините, БПЦ и другите регистрирани вероизповедания. Още по-сериозен аргумент е чл. 2а, ал. 3 от ЗКН, според който културните ценности, правото на собственост върху които е придобито от физически или юридически лица чрез правна сделка, по давност или чрез други придобивни способности и които не представляват публична държавна или общинска собственост, са частна собственост.

В дискусията се твърди, че времевото действие на реституционните норми на § 5 обхваща и периода преди 09.09. 1944 г., което не е вярно и противоречи на основния реституционен акт, към който §5 от ПЗР на ЗВ препраща – Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти. Неговият времеви обхват е от 09.09. 1944 г. до 1989 г., което изключва позоваването в дискусията на международни договори и нормативни актове, извън посочения период.

4. Законопроектът, внесен от г-н Дъбов, г-н Славов и г-жа Буруджиева, поражда риск от създаване на своеобразен двойствен режим:

- уредбата според действащия § 5, ал.1 от ПЗР на ЗВ, в която не е уреден директно въпроса за публичната собственост и има приключили, както и висящи реституционни процедури от една страна
- и от друга страна - уредбата според законопроекта на г-н Дъбов и група народни представители, която *привнася в обхвата на ЗВ чужда и несвойствена за него материя, преуреждаща и пренястваща реституцията.*

Следователно досегашната редакция на § 5, ал.1 от ПЗР на ЗВ не съдържа пречки за реституиране на имотите, а предложената нова редакция установява такива пречки. Обектният обхват на допълнението на § 5, ал.1 се отнася до такива имоти, които в миналото са били храмове или молитвени домове.

5. Принципното становище на Св. Синод относно храмове и молитвени домове - недвижими културни ценности в режим на публична собственост следва да изхожда от няколко основни правни положения.

5.1. Обстоятелството, че в миналото храмове и молитвени домове са били одържавявани или незаконно отнемани, не позволява, когато същите са музеи или други недвижими културни ценности да бъдат квалифицирани като легитимни обекти в режим на публична общинска или държавна собственост и това не следва да бъде пречка за реституция. Тяхното одържавяване или незаконно отнемане от съответното вероизповедание в миналото /след 1944 г. - определен период от време, характерен с репресивното отношение към вероизповеданията /, не позволява и не може да бъде основание за възникването на легитимна публична собственост. Този правен довод е с оглед неравностойното положение и третиране на БПЦ и другите вероизповедания в близкото минало.

5.2. По своята природа и същност дейността на вероизповеданията и конкретно богослужението, има подчертано публичен характер. В противоречие с принципите на правовата държава е да се изключат от възможността за реституиране имоти, които в миналото са били одържавявани или отнети от вероизповеданията, под предлог че са „легитимирани” понастоящем в режим на публична държавна или общинска собственост.

Правото на собственост на държавата или общината върху конкретния имот в случая *не почива върху легитимно придобивно основание, защото е извършено одържавяване или неправомерно отнемане през определен исторически период от време.*

5.3. Обстоятелството, че определен богослужебен имот /храм или молитвен дом/ е бил одържавен или отнет без законово основание през периода от 09.09.1944 г. до 1989 г. от БПЦ или съответното вероизповедание, не позволява впоследствие този имот да бъде „легитимиран” чрез поставяне под режима на публична държавна или общинска собственост и по този

начин изкуствено да бъде създадена пречка за възстановяването на собствеността върху него. Ако този имот е бил отнет от БПЦ без законово основание, то логически може да бъде поддържано, че собствеността на БПЦ върху него изобщо не е била изгубвана през изминалия период от момента на неговото отнемане.

5.4. Отново ще припомним риторичния въпрос: от кога съществуват тези храмове, за какво са предназначени, кога са оценени като културни ценности и от кога съществува понятието публична държавна и общинска собственост, за да ги определя държавата като такива?! Защо всички други културни ценности, собственост на частни лица бяха възстановени, а спор предизвикват собствеността върху храмовете?!

Обстоятелството, че част от тези храмове са актувани с актове за публична собственост не прави държавата или общините собственици. Правото на собственост се поражда въз основа на законоустановени придобивни правни основания.

6. От гледна точка на използването на единен понятиен апарат, редакцията на предложения законопроект не е актуална, доколкото например е използвано понятието „паметници на културата“, а терминологията според ЗКН е „недвижими културни ценности“.

Сериозни възражения предизвиква използването на понятия като „филиали“, „отдели“ и „камерни зали“, без тяхната квалификация, което би довело до пречка да се възстанови правото на собственост върху тях, доколкото няма ясен обект. Недопустимо е в императивна правна форма неизчерпателно изброяване „и други паметници на културата“, което създава възможност за разширително тълкуване и то относно обект на собственост.

7. Не на последно място трябва да бъде посочена ал. 4 на § 5 от ПЗР на ЗВ, посветена на въпроса за придобивната давност за имоти, собствеността върху които се възстановява.

Придобивната давност за имоти, собствеността върху които бе автоматично възстановена по силата на § 5 от ПЗР на ЗВ, започна да тече от датата на влизането на ЗВ в сила – 02.01.2003 г. Изтеклата до тази дата придобивна давност не бе зачетена от закона. Но тя започна да тече от дата 02.01.2003 г. и десетгодишният срок изтече на 02.01.2013 г.

Следователно днес придобивната давност е изтекла за имотите, за които не са били предприети надлежни правни действия, прекъсващи давностното владение, упражнявано от държавата или трето лице.

8. Трябва да бъде припомнено в заключение, че Законът за културното наследство установява плурализъм на формите на собственост върху недвижими културни ценности, които са обществено достояние – чл. 2, ал. 2 от ЗКН. Според чл. 2, ал. 3 от ЗКН културните ценности могат да принадлежат на държавата, общините, на БПЦ и другите регистрирани вероизповедания. Оттук следва аргументът, че

БПЦ може и следва да възстанови своя титул върху храмовете, намиращи се в режим на недвижими културни ценности.

Исключителното ни стародавно право на собственост върху тези храмове (res sacrae) не накърнява техния статут и третиране като културни ценности и не е пречка за спазването на ограничителните правила според Закона за културното наследство.

Поради изложените принципни съображения законопроектът на народните представители г-н Дъбов, г-н Славов и г-жа Буруджиева, съставляващ допълнение на § 5, ал. 1 от ПЗР ЗВ не може да получи подкрепа от страна на Св. Синод на БПЦ. Този законопроект противоречи с принципни положения, достояние на действащия Закон за вероизповеданията, с философията на Законопроекта на г-н Миков и група народни представители. Той е противоконституционен, противоречащ на ЕКПЧ и Хартата на основните права и трайната съдебна практиката на Европейския съд по правата на човека.

ИЗЯВЛЕНИЕ НА СВ. СИНОД НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

По решение на Св. Синод от 12.12.2013 г., прот. № 42 – пълен състав, се обръщаме към парламентарно представените политически сили във връзка с внесен, изненадващо и несъгласувано със заинтересованите страни, нов Законопроект за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията от Димитър Дъбов, Пламен Славов и Татяна Буруджиева.

Св. Синод вече изрази публично своята позиция в подкрепа на внесения от Председателя на Народното събрание г-н Михаил Миков и група народни представители проект на изменения на закона. Философията на сегашния нов Законопроект на трима народни представители, противоречи напълно на подкрепения от Св. Синод проект на г-н Миков, подменя заложения в него смисъл и вместо да реши дългогодишни проблеми на вероизповеданията, заплашва да ги задълбочи и да създаде нови разделителни линии в обществото.

Българският патриарх и Св. Синод категорично се противопоставят на това и отправят учтива покана към Председателя на Народното събрание г-н Михаил Миков за среща, на която да се обсъдят проблемите и конфликтите, които поражда законопроектът на народните представители Дъбов, Славов и Буруджиева.